

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen
neuvottelukunta (ETENE)

LAUSUNTO

Dnro
142/04/2002

8.8.2002

Ritva Halila

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo

Viite OM:n lausuntopyyntö 13.6.2002 OM 16/41/2002

Asia **EHDOTUS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI TERRORISMIA KOSKEVIKSI RIKOSLAIN JA PAKKOKOINOLAIN SÄÄNNÖKSIKSI: Näkökohtia esitykseen terrorismia koskeviksi rikoslain ja pakkokeinolain säännöksiksi ETENE:n kannalta**

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt valtakunnalliselta terveydenhuollon eettiseltä neuvottelukunnalta (ETENE) lausuntoa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi terrorismia koskeviksi rikoslain ja pakkokeinolain säännöksiksi. ETENE ei ole koontunut tänä aikana, joten lausunto on valmisteltu ETENE:n puheenjohtajan ja pääsihteerin toimesta. Ehdotuksesta haluamme tuoda esiin seuraavia näkökohtia:

Ehdotus käsittelee hyvin tärkeää ja ajankohtaista teemaa. Yhteiskunnilla on epäilemättä legitiimi oikeus suojautua terrorismin uhkaa vastaan. Tämä koskee paikallisia, kansallisia ja kansainvälisiä yhteisöjä. Mitä enemmän terrorismi kansainvälistyy, sitä enemmän tarvitaan myös kansainvälistä yhteistyötä ja instrumentteja asian hoitamiseksi.

Yksi hankaluus asian käsittelyssä on se, että ainakin käytännön tilanteissa ei välttämättä ole selvää, mitä pidetään terrorismina ja mitä taas legitiiminä itsepuolustuksena tai vapautustaisteluna. Kärjistyneessä tilanteessa vaarana on, että erilaisuuden sietokyky alenee ja ihmisarvo sekä ihmisoikeudet tulevat uhanalaisiksi. Siksi on tärkeää, ettei nyt suunniteltu lainsäädäntö millään tavoin uhkaisi perustuslaissa määritellyjä ihmisoikeuksia. Aivan erityisesti on kiinnitettävä huomiota niihin näkökohtiin, jotka on esitetty mietinnön perusteluissa 6. pykälää koskien sivulla 43-48. Nyt tehtävä lainsäädäntö ei saa rajoittaa esim. perinteistä lakko- ja mielenosoitusoikeutta.

Mietinnön käsittelemä alue ei koske kovinkaan spesifisti ETENE:n toimialaa. Lähinnä se, mitä puhutaan terveysrikoksista sekä yksityisyyden suojasta ja DNA-näytteiden ottamisesta, tallentamisesta ja hyväksikäytöstä, on tärkeä osa terveydenhuoltoa ja siten ETENE:n kannalta keskeistä. On sekä ymmärrettävää että eettisesti hyväksyttävää luoda uusia säädöksiä koskien biologisten aseiden hankkimista, tuottamista,

K:\DATA\TEKSTIT\RHAL\ETENE\MUISTIOT\Terrorismi.doc

Postiosoite: Pl 33, 00023 Valtioneuvosto
Käyntiosoite: Kirkkokatu 14 Helsinki

Puhelin: 09-16001
Suorapuhelin: 09-160 73834
Telekopio: 09-160 74312

Sähköposti:
ritva.halila@stm.vn.fi
GSM: 050-370 6521

varastoimista ja käyttöä terrorismin yhteydessä. Entisenkaltainen terveysrikoksen määrittely ei selvästikään kata tätä aluetta.

Kuten mietinnössä todetaan, Suomen rikoslain säädökset soveltuvat jo nyt lähes poikkeuksetta puitepääatöksen tarkoittamiin terrorismirikoksiin. Näin ollen se ei näyttäisi muuttavan tai uhkaavan jo vahvistettua rikosoikeudellista perustaa.

Viitaten alussa toteamaamme yhteisön oikeuteen suojautua terrorismia vastaan on mielestämme perusteltua säätää myös rikoksen ilmoittamisvelvollisuudesta siihen tapaan kuin mietinnössä on esitetty.

Ehdotuksessa esitetty telekuuntelun, televalvonnan ja teknisen tarkkailun ulottaminen myös terrorismiin liittyviin asioihin ei ehdotetussa muodossaan mielestämme muuta aikaisemmin valittua linjaa eikä siten muodosta olennaista uhkaa ihmisoikeuskysymyksen kannalta.

ETENE:n toimialuetta koskee läheisimmin DNA-tunnisteiden määrittäminen ja tallentaminen. Ehdotuksessa todetaan muutoksen väliaikaisuus ennen kuin muutosehdotus HE 52/2002 tulee voimaan, koska siinä mahdollistetaan henkilökatsastus, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta. Toisaalta mikäli tällainen pakkokeinolain muutos on jo eduskunnassa vireillä, onko tällainen lisäys ylipäättään tarpeellinen? Itse ehdotuksen sisällössä ei näytä olevan eettistä ristiriitaa.

Pakkokeinolain muutoksessa on olennaista, että sen ryhmän laajennus, jonka yksityisyyteen voidaan puuttua, on nyt käsillä olevassa ehdotuksessa sekä melko vähäinen että riittävän täsmällisesti määritelty.

Lopputulos edellä sanotusta on, ettemme näe ETENE:n näkökulmasta estettä kyseisen ehdotuksen toteuttamiselle.

Martti Lindqvist
ETENE:n puheenjohtaja

Ritva Halila
Pääsihteeri